

Si parles el català, ets català

6 d'octubre de 2016

Em dic William. Soc dels Estats Units i em vaig traslladar a Barcelona el 2015 per fer un màster de l'Antropologia a la Universitat Autònoma de Barcelona. Parlo l'anglès. Vaig créixer parlant anglès a Dallas, Texas, envoltat de ciutats i estats en què tothom parla anglès també. Això fa que l'aprenentatge d'un idioma sigui difícil. Jo no parlava el castellà abans de traslladar-me a Espanya, però sabia que l'anava a aprendre a través de la immersió. Ho he fet. Però ha estat difícil. Per què específicament? Perquè, el que molts de nosaltres a Amèrica no entenem és que hi ha una altra cosa molt forta, molt rellevant i molt profund aquí: el català.

Quan viatjo a diferents països amb diferents costums i cultures, m'agrada arribar a ser, en la mesura possible, una part d'aquest lloc. Per això, em vaig fer un antropòleg. I per això, vaig començar a estudiar el català. Quan a Roma, no? O, en aquest cas, quan vivia a Catalunya. El que vaig descobrir va ser molt més que la diferència entre els accents tancats i oberts. Aquest assaig particular no serà suficient per cobrir el que he après, però m'agradaria compartir algunes observacions de les coses que han fet l'aprenentatge del català a Catalunya divertida, il·luminadora, desafiant i difícil, tot al mateix temps. Aquest és la meva autobiografia del català.

Abans de traslladar-me a Barcelona, li vaig preguntar a una amiga que vaig conèixer mitjançant un intercanvi d'idiomes en línia si hauria de preocupar-me per aprendre el català o només amb el castellà. Em va dir que el castellà seria suficient. Ella tenia raó. Amb el castellà podria sobreviure i, fins i tot, prosperar a Barcelona. No obstant això, després de només una setmana al cor de Catalunya, vaig veure que hi havia molt més en aquesta cosa, el català, me n'havia adonat. Vaig començar a veure també que no hi havia més que l'ús de frases com "molt bé" en lloc de "muy bien", "merci" en lloc de

"gracias" i "adéu" en lloc de "adios". També hi havia torres fetes de persones i focs d'artifici al carrer. Hi havia més per menjar que només tapes i paella. Hi havia festivals que mai havia sentit i gestos que mai havia vist. I fins i tot banderes diferents que els seus significats no entenia.

Jo vaig voler entendre aquestes coses. Per al temps que anava a estar a Catalunya, volia ser català. He après molt sobre aquests costums i hi era per a eleccions, debats i canvi. Vaig aprendre sobre la independència. Vaig veure les distincions que fan Catalunya, Catalunya. Però volia anar cap al més profund. Així, que vaig començar a anar a classes per aprendre la llengua de Catalunya, perquè l'idioma és com una clau a la cultura. Em vaig animar molt ràpidament per una declaració feta per la meva

professora. Ella va dir: "Si parles el català, ets català." Per a ella això significava que l'aprenentatge de la llengua de català era una manera de ser abraçat per la cultura català i un portal per a la connexió amb el poble català en un nivell més profund. No obstant això, res és tan senzill.

Em va agradar aprendre el català. Jo havia tingut algunes de les millors converses per conèixer els residents de Catalunya, en el seu propi idioma. I semblaven gaudir-ne també. Va ser durant aquestes converses amb les àvies i els avis a El Papiolet i Olot; les mares i els pares a Barcelona; professors i professionals a Terrassa i Sabadell; cambrers i cambres a Terrassa i Girona; excursionistes a Vall de Núria i Montserrat i, fins i tot, els immigrants i refugiats a tots els costats, que vaig començar a sentir-me català. Em vaig sentir acceptat. Em vaig sentir animat de ser part de la societat catalana.

També vaig experimentar sorpresa. A moltes persones en sentir parlar a la meua dona en anglès em preguntaven d'on era. Quan els vaig respondre en català em deien: "Però, parles català?" Aquesta resposta em va sorprendre. Jo estava parlant la seva llengua i no obstant això, es van sorprendre que jo l'hagués après. Als Estats Units, se sorprèn més sovint la gent quan les persones no aprenen l'anglès. Doncs, per què la sorpresa que anava a aprendre el català a Catalunya?

Altres immigrants com jo també es van sorprendre. Per què vols aprendre el català quan no el necessites? Si el castellà és suficient, per què preocupar-te?

Així que vaig començar a prendre notes. Per omplir les pàgines d'aquesta autobiografia lingüística, vaig començar a fer preguntes. Vaig preguntar als catalans: "Li importa si parlo el català?" Els vaig preguntar als altres immigrants si volien aprendre el català i per què o per què no. I vaig demanar als catalans com els fa sentir quan nosaltres, d'altres parts del món, intentem aprendre la seva llengua.

Li importa si parlo el català? La majoria de la gent em va dir que no. Per a la majoria de persones, la comunicació és més important que l'idioma. De fet, la gent es canvia al castellà i fins i tot a l'anglès, per ajudar-me. En les reunions, em va sorprendre escoltar la meitat d'una sala parlant el castellà i l'altra meitat parlant el català, sense haver de traduir. A les classes, fins i tot abans d'aprendre el castellà, els meus professors em van permetre participar en anglès.

Vols aprendre català? Sí. Per què? Perquè vull fer amics catalans. Perquè m'agrada aprendre idiomes. Perquè he de treballar. No. Per què no? Perquè no el necessito. Perquè no m'agrada. Perquè no és útil fora de Catalunya

Com se sent la gent quan nosaltres des de fora de Catalunya aprenem i parlem el català? Felç. Orgull. És impressionant, molt impressionant. Ens fa sentir respectats. Però, no cal.

Jo crec això. Ni una sola vegada algú s'ha enfadat amb mi per no parlar el català. De fet, moltes de les vegades en què he parlat català eren amb els amics i els col·legues de la meua dona, que no parla el català. Va fer ella els amics en anglès i, després, els vaig parlar jo en català. Però tothom qui parlava en català estava emocionat i amb ganes de seguir parlant-me en el seu propi idioma. La gent estava impressionada i em van dir: "Ets un crac!"

Això és increïble. Mentre que pregunto a la gent si els importa si aprenc l'idioma i no els importa, vaig començar a trobar més qüestions. Qüestions d'identitat. Qüestions de la independència. Qüestions de la cultura, la història i el patrimoni. Qüestions d'educació, esforç i respecte. Qüestions de classe, poder i control. Qüestions d'economia, influència

i governabilitat. Qüestions d'integració, immigració i indústria. Qüestions de comoditat, aclamació i allotjament. I ara, la declaració que havia sentit, que si parles el català, ets català, s'ha convertit en una qüestió en si. I les respostes que tinc ara per experiència personal no són definitives, però crec que són veritables.

Si parles el català, ets català? No necessàriament. Si no parles el català, no ets català? No necessàriament. Aquestes preguntes són importants. No obstant això, crec que és més important dir que aquestes preguntes mai no es poden contestar amb un sí definitiu ni un no definitiu, tampoc. Perquè, per a mi, aquesta barreja, aquest diàleg, aquest intercanvi, són la bellesa de Catalunya i del català.